

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Αριθμός Γνωμοδότησης 49/2021
ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ
(ΤΜΗΜΑ Α΄)

Συνεδρίαση της 23^{ης} Μαρτίου 2021

Σύνθεση:

Πρόεδρος : Ευγενία Βελώνη, Αντιπρόεδρος του Ν.Σ.Κ.

Μέλη: Ανδρέας Ανδρουλιδάκης, Στυλιανή Χαριτάκη, Δήμητρα Κεφάλια, Κωνσταντίνα Χριστοπούλου, Χριστίνα Διβάνη, Μαρία Σπάσου, Κωνσταντίνος Ζαμπάρας, Θεόδωρος Ράπτης, Παρασκευάς Χρυσστομίδης, Φωτεινή Δεδούση, Κωνσταντίνος Γεωργιάδης, Νομικοί Σύμβουλοι του Κράτους.

Αριθμός Ερωτήματος : Το έγγραφο του Υπουργείου Οικονομικών, Γενικής Γραμματείας Δημοσιονομικής Πολιτικής του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους, Γενικής Διεύθυνσης Δημοσιονομικής Πολιτικής και Προϋπολογισμού, Διεύθυνσης Εισοδηματικής Πολιτικής, Τμήματος Γ, με αριθμό πρωτοκόλλου 2/77968/ΔΕΠ2/68494/2019/ΔΕΠ/8-12-2020, όπως συμπληρώθηκε με το από 3-3-2021 και με αριθμό πρωτ.2/48287/ΔΕΠ έγγραφό του.

Περίληψη Ερωτήματος : Ερωτάται: 1) Εάν εξακολουθούν να ισχύουν οι διατάξεις του άρθρου 1 του ν.δ.65/1968 (Α΄303), όπως έχουν αντικατασταθεί με τις διατάξεις του άρθρου 16 του ν.3648/2008 (Α΄38) και των με αριθμούς 2012186/1255/0022/15-7-1993 (Β΄528) και Φ.840/3/1282/Σ.574/31-3-2014 (Β΄782) Αποφάσεων των Υπουργών Εθνικής Άμυνας και Οικονομικών, με τις οποίες προβλέπεται η καταβολή αποζημίωσης εκπαίδευσης και μηνιαίου επιδόματος στους δημόσιους υπαλλήλους και στους στρατιωτικούς των

Ενόπλων Δυνάμεων, σπουδαστές της Σχολής Εθνικής Άμυνας και της Ανώτατης Διακλαδικής Σχολής Πολέμου, και καθορίζονται τα σχετικά με την καταβολή των παροχών αυτών ζητήματα.

2) Σε καταφατική περίπτωση ποια θα είναι η βάση υπολογισμού των παραπάνω παροχών.

Εισηγητές: Νικόλαος Δημητρακόπουλος, Ζωή Μαυρίδου, Πάρεδροι ΝΣΚ (γνώμες χωρίς ψήφο)

Στο πιο πάνω ερώτημα το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Α΄ Τμήμα) γνωμοδότησε ως εξής:

Ιστορικό

Από το έγγραφο του ερωτήματος και τα στοιχεία που το συνοδεύουν προκύπτουν τα ακόλουθα:

1. Με το με αριθμό πρωτοκόλλου Φ.840/70/57065/Σ.15227/9-9-2019 έγγραφο του Γενικού Διευθυντή της Γενικής Διεύθυνσης Οικονομικού Σχεδιασμού και Υποστήριξης, Διεύθυνσης Οικονομικού, Τμήματος Οικονομικής Μέριμνας και Λογιστικού του Υ.Ε.Θ.Α., προς την ερωτώσα Υπηρεσία, τέθηκε ζήτημα ορθής ερμηνείας της με αριθμό 2012186/1255/0022/15-7-1993 απόφασης των Υπουργών Εθνικής Άμυνας και Οικονομικών και ειδικότερα της διάταξης της άρθρου 2 αυτής, με την οποία καθορίστηκε το ύψος του μηνιαίου επιδόματος που χορηγείται στους δημοσίους υπαλλήλους και τους στρατιωτικούς που είναι σπουδαστές της Σχολής Εθνικής Άμυνας ή της Ανώτατης Διακλαδικής Σχολής Πολέμου, σύμφωνα με τη αριθμό Φ.840/3/128672/Σ.574/13-3-2014 απόφαση των Αναπληρωτών Υπουργών Οικονομικών και Εθνικής Άμυνας για την αντιμετώπιση των πρόσθετων δαπανών που υποβάλλονται κατά τη διάρκεια της φοίτησής τους, εκφράστηκε δε η άποψη ότι η παραπάνω διάταξη είναι «*αναχρονιστική λόγω του παρωχημένου χαρακτήρα*», των εννοιών που περιλαμβάνονται σ' αυτήν και, επομένως, ως βάση υπολογισμού του εν λόγω επιδόματος θα έπρεπε να λαμβάνεται ο βασικός μισθός που αντιστοιχεί στο μισθολογικό κλιμάκιο που έχει καταταχθεί ο εκπαιδευόμενος και το επίδομα να υπολογίζεται σε ποσοστό ανάλογα με την οικογενειακή του κατάσταση.
2. Επίσης, η αυτή ως άνω Υπηρεσία του Υ.Ε.Θ.Α., στο από 11-3-2021 και με αριθμό πρωτοκόλλου Φ.841/5/26933/11-3-2021 έγγραφό της, αναφέρει ότι η καταβολή των προαναφερόμενων παροχών στους στρατιωτικούς

σπουδαστές των παραπάνω Σχολών δεν έχει ποτέ διακοπεί, ότι ως βάση υπολογισμού αυτών λαμβάνονται οι βασικοί μισθοί και η αυτόματη τιμαριθμική προσαρμογή (Α.Τ.Α), όπως είχαν διαμορφωθεί έως τις 31-12-1996 με τις διατάξεις του ν.1643/1986, ότι η παύση καταβολής τους, πριν την έκδοση σχετικού προεδρικού διατάγματος, θα δημιουργήσει σημαντικό πρόβλημα και θα αποτελέσει τροχοπέδη στις εκπαιδεύσεις του προσωπικού αυτού και τέλος ότι, μετά την έναρξη εφαρμογής του ν.4354/2015, έχουν υποβληθεί μόνο δύο αιτήσεις μονίμων διοικητικών υπαλλήλων, σπουδαστών της Σ.ΕΘ.Α.

3. Ενόψει τούτων, η ερωτώσα Υπηρεσία έθεσε το ερώτημα που αναφέρεται στην περίληψη της παρούσας, διατυπώνει δε την άποψη, μεταξύ άλλων, ότι οι διατάξεις του άρθρου 1 του ν.δ.65/1968 (Α'303), όπως έχουν αντικατασταθεί με τις διατάξεις του άρθρου 16 του ν.3648/2008 (Α'38) και των με αριθμούς 2012186/1255/0022/15-7-1993 (Β'528) και Φ.840/3/1282/Σ.574/31-3-2014 (Β'782) Κοινών Υπουργικών Αποφάσεων, έχουν παύσει να ισχύουν, με βάση τη γενική καταργητική ρήτρα των διατάξεων της παραγράφου δ' του άρθρου 34 του ν.4354/2015, άποψη την οποία είχε εκφράσει και με προγενέστερο έγγραφό της για εκπαιδευτικό που επελέγη για φοίτηση στη Σ.ΕΘ.Α. το ακαδημαϊκό έτος 2016-2017¹.

Νομοθετικό πλαίσιο.

4. Στο ν.1502/1950 «Περί ρυθμίσεως των αποδοχών των τακτικών δημοσίων υπαλλήλων πολιτικών και στρατιωτικών» (Α'216), στο άρθρο 13 παρ. 2 εδ. β', όπως αυτό αντικαταστάθηκε από το άρθρο 1 του ν.δ.376/1969 (Α'267)², προβλέπεται ότι: *«Δια κοινής αποφάσεως των Υπουργών Εθνικής Αμύνης και Οικονομικών, καθορίζονται τα των αποζημιώσεων των εις Στρατιωτικής ή ετέρας οιασδήποτε Σχολάς ή Κέντρα Εκπαιδεύσεως μετακινούμενων στρατιωτικών προς φοίτησιν ή εκπαίδευσιν ως και των εκπαιδευτών».*

5. Στο ν.δ. 65/1968 «Περί χορηγήσεως μηνιαίου επιδόματος εις σπουδαστάς της Σχολής Εθνικής Αμύνης» (Α'303), στο άρθρο 1, όπως αυτό αντικαταστάθηκε με το άρθρο 16 του ν.3648/2008 «Ρυθμίσεις θεμάτων αναπήρων πολέμου, προσωπικού του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας και άλλες διατάξεις» (Α'38), προβλέπεται ότι: *«Στους δημοσίους υπαλλήλους και*

¹ Το με αριθμ. πρωτ.2/77780/2017/ΔΕΠ/27-3-2018 έγγραφό της, με το οποίο, σε απάντηση του με αριθμ. πρωτ. 9923/16-10-2017 εγγράφου της Δ/σης Π/θμιας Εκπ/σης Γ'Αθήνας.

² «Περί αντικαταστάσεως του εδαφίου β' της παρ. 2 του άρθρου 13 του α.ν. 1502/1950».

στρατιωτικούς που είναι σπουδαστές της Σχολής Εθνικής Άμυνας (Σ.ΕΘ.Α) και της Ανώτατης Διακλαδικής Σχολής Πολέμου (Α.ΔΙ.Σ.ΠΟ.) χορηγείται μηνιαίο επίδομα για την αντιμετώπιση των πρόσθετων δαπανών στις οποίες υποβάλλονται κατά τη διάρκεια της φοίτησής τους, εφόσον δεν δικαιούνται αποζημίωση εκπαίδευσης. Το ύψος του επιδόματος αυτού ορίζεται εκάστοτε με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Εθνικής Άμυνας».

6. Στη με αριθμό 2012186/1255/0022/15-07-1993 (Β'528) Απόφαση των Υπουργών Εθνικής Άμυνας και Οικονομικών, που εκδόθηκε δυνάμει των παραπάνω εξουσιοδοτικών διατάξεων του ν.1502/1950 και του ν.δ.65/1968³, ορίζεται ότι:

«Άρθρο 1

Οι Στρατιωτικοί των Ενόπλων Δυνάμεων μετακινούμενοι για φοίτηση ή εκπαίδευση σε Σχολές ή Κέντρα Εκπαιδύσεως που λειτουργούν σε άλλες φρουρές, δικαιούνται λόγω των πρόσθετων επιβαρύνσεων που προκύπτουν από τις κινήσεις αυτές, των παρακάτω αποζημιώσεων που καθορίζονται σε ποσοστά στο ΒΜ κάθε ενός και στην αναλογούσα στο ΒΜ ΑΤΑ από 1.5.1984 συν την εκάστοτε χορηγούμενη: α. Έγγαμοι με ένα τουλάχιστο παιδί ή σε χηρεία ή σε διάζευξη με περισσότερα από ένα παιδιά 50% , β. Έγγαμοι χωρίς παιδιά και σε χηρεία ή διάζευξη με ένα παιδί 40%, γ. Άγαμοι ή σε χηρεία ή διάζευξη χωρίς παιδιά 30%.». 2. Η κατά την προηγούμενη παράγραφο αποζημίωση χορηγείται κατά ανώτατο όριο επί εξάμηνο, με εξαίρεση στους φοιτούντες στις Σχολές Εθνικής Άμυνας και Πολέμου στους οποίους παρέχεται επί δωδεκάμηνο κατά ανώτατο όριο. 3.....4.....5. Στρατιωτικοί κινούμενοι σε άλλες φρουρές, για φοίτηση σε Σχολές ή Κέντρα Εκπαιδύσεως, για χρόνο μεγαλύτερο του εξαμήνου (εκτός των καλούμενων για φοίτηση στις Σχολές Εθν. Αμύνης και Πολέμου), θεωρούνται ότι κινούνται λόγω τοποθέτησης, δικαιούμενοι οδοιπορικών της οικείας περιπτώσεως, καθώς και μετακλήσεως της οικογένειάς των, σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις 6....

Άρθρο 2

1. Παρέχεται στους Σπουδαστές Σχολής Εθν. Αμύνης Στρατιωτικούς και Δημοσίους υπαλλήλους, μηνιαίο επίδομα, εφόσον δεν δικαιούνται

³ Πριν από την 2012186/1255/0022/15-07-1993 Κ.Υ.Α. είχε εκδοθεί, δυνάμει της ίδιας εξουσιοδοτικής διάταξης, η με αριθμό 131503/5207/12/30-10-1978 Κ.Υ.Α (Β'938).

αποζημιώσεως εκπαιδεύσεως, στα παρακάτω ποσοστά επί του εκάστοτε βασικού τους μηνιαίου μισθού, συν την αναλογούσα στο ΒΜ ΑΤΑ από 1.5.1984 και στην εκάστοτε χορηγούμενη. α) Έγγαμοι γενικά 35% β) Άγαμοι 25%. 2.Οι Δημόσιοι υπάλληλοι που μετακινούνται στη ΣΕΘΑ για φοίτηση από απόσταση άνω των 25χιλ. δικαιούνται μηνιαίου επιδόματος εκπαίδευσης της παρ.1 του άρθρου 1 της παρούσης.

Άρθρο 3

1. Εφόσον παρέχεται στέγη η δικαιούμενη αποζημίωση μειώνεται στο μισό.

2...».

7. Στο άρθρο 1 παρ.1 και 2 του ν.δ.91/1973 «περί Σχολής Εθνικής Αμύνης» (Α'169), προβλέπεται ότι:« 1. Η υφιστάμενη Σχολή Εθνικής Αμύνης αποτελεί Υπηρεσίαν του Υπουργείου Εθνικής Αμύνης και υπάγεται υπό το Αρχηγείον Ενόπλων Δυνάμεων.2.Αποστολή της Σχολής είναι η επιμόρφωσις αξιωματικών των Ενόπλων Δυνάμεων, της Χωροφυλακής, του Λιμενικού Σώματος, της Αστυνομίας Πόλεων ως και Υπαλλήλων των Υπουργείων και των καθ' οιονδήποτε τρόπον σχετιζομένων με την πολιτική άμυνα της χώρας, Οργανισμών και Επιχειρήσεων δημοσίου και ιδιωτικού δικαίου επί τω σκοπώ όπως ούτοι καταστούν ικανοί να χειρίζονται θέματα Εθνικής Αμύνης εν τω πλαισίω των αρμοδιοτήτων των...»

8. Στα άρθρα 2 παρ.1 και 5 παρ.1 του π.δ.153/2004 «Περί Οργανισμού της Σχολής Εθνικής Άμυνας» (Α'111) προβλέπεται ότι:

«Άρθρο 2 Αποστολή και Προορισμός της Σχολής

1.Αποστολή της Σχολής είναι η επιμόρφωση στις Αμυντικές Σπουδές αξιωματικών των Ενόπλων Δυνάμεων (ΕΔ), των Σωμάτων Ασφαλείας (Ελληνικής Αστυνομίας Πυροσβεστικού Σώματος) και Λιμενικού Σώματος, καθώς και των Υπαλλήλων των Υπουργείων, Οργανισμών και Επιχειρήσεων Δημοσίου ή Ιδιωτικού Δικαίου, με σκοπό να καταστούν ικανοί επιτελείς να χειρίζονται θέματα Εθνικής Άμυνας στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους.

Άρθρο 5 Σπουδές Διάρκεια Φοίτησης

1.Η παρακολούθηση των σπουδών μπορεί να γίνει ή με κανονική φοίτηση στη Σχολή, οπότε οι Σπουδαστές κατά το διάστημα της φοίτησής τους ανήκουν στη δύναμη της Σχολής, ή με αλληλογραφία, οπότε οι Σπουδαστές δεν ανήκουν στη δύναμη της Σχολής».

9. Στο άρθρο 1 παρ.1 και 2 του ν. 3186/2003 «Ανώτατη Διακλαδική Σχολή Πολέμου» (Α'230), ορίζεται ότι: «1. *Ιδρύεται Ανώτατη Διακλαδική Σχολή Πολέμου (Α.ΔΙ.Σ.ΠΟ) με έδρα τη Θεσσαλονίκη. Η Σχολή αποτελεί Υπηρεσία του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας και υπάγεται στο Γενικό Επιτελείο Εθνικής Άμυνας (Γ.Ε.ΕΘ.Α)... 2. Η Σχολή, για την επίτευξη των σκοπών της Εθνικής Άμυνας, παρέχει διακλαδική εκπαίδευση επιχειρησιακού και στρατηγικού επιπέδου, καθώς και επιμόρφωση σε βασικά θέματα γεωπολιτικής σε ανώτερους αξιωματικούς των τριών Κλάδων των Ενόπλων Δυνάμεων (Ε.Δ), με σκοπό την προαγωγή της ικανότητάς τους».*

10. Στα άρθρα 1 παρ. 1 και 3 παρ. 2 του π.δ.33/2020 «Κύρωση Οργανισμού Ανώτατης Διακλαδικής Σχολής Πολέμου (Α.ΔΙ.Σ.ΠΟ)» (Α'60)⁴ ορίζεται ότι:
«Άρθρο 1 Αποστολή και σκοποί της Α.ΔΙ.Σ.ΠΟ.

1. Αποστολή της Α.ΔΙ.Σ.ΠΟ. είναι η παροχή διακλαδικής εκπαίδευσης σε ανώτερους αξιωματικούς των τριών κλάδων και των Κοινών Σωμάτων (Κ.Σ.) των Ενόπλων Δυνάμεων (Ε.Δ.), σε αξιωματικούς της Ελληνικής Αστυνομίας (ΕΛ.ΑΣ.), του Πυροσβεστικού Σώματος (Π.Σ.) και του Λιμενικού Σώματος - Ελληνικής Ακτοφυλακής (Λ.Σ. - ΕΛ.ΑΚΤ.) καθώς και σε αξιωματικούς ξένων κρατών, επί στρατιωτικών και ακαδημαϊκών θεμάτων, συναφών με τα καθήκοντα που θα αναλάβουν να εκτελέσουν μετά την αποφοίτησή τους.

Άρθρο 3 Οικονομικά

1...2. Οι σπουδαστές της Σχολής δικαιούνται αποζημίωση εκπαίδευσης για το χρόνο φοίτησής τους με φυσική παρουσία, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία και τις σχετικές διαταγές του Γ.Ε.ΕΘ.Α.»

11. Στο άρθρο μόνο της με αριθμό Φ.840/3/128672/Σ.574/13-3-2014 απόφασης των Αναπληρωτών Υπουργών Οικονομικών και Εθνικής Άμυνας (Β' 782), προβλέπεται ότι: «Στις διατάξεις του άρθρου 2 της υπ' αριθμ. 2012186/1255/0022/2.7.1993 κοινής υπουργικής απόφασης των Υπουργών Εθνικής Άμυνας και Οικονομικών (Β'528) υπάγονται και οι σπουδαστές της Ανώτατης Διακλαδικής Σχολής Πολέμου (Α.ΔΙ.Σ.ΠΟ.)».

12. Στο ν.3205/2003 «Μισθολογικές ρυθμίσεις λειτουργών και υπαλλήλων του Δημοσίου, Ν.Π.Δ.Δ. και Ο.Τ.Α., μονίμων στελεχών των Ενόπλων Δυνάμεων

⁴ Με το άρθρο δεύτερο του προεδρικού αυτού διατάγματος καταργήθηκε ο μέχρι τότε Οργανισμός της Σχολής π.δ.251/2004 (Α'236).

και αντιστοίχων της Ελληνικής Αστυνομίας, του Πυροσβεστικού και Λιμενικού Σώματος και άλλες συναφείς διατάξεις (Α΄297/ 23-12-2003)⁵ οριζόταν ότι:

« ΜΕΡΟΣ Α΄ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΔΗΜΟΣΙΟΥ, Ν.Π.Δ.Δ. ΚΑΙ Ο.Τ.Α.

Άρθρο 1 Έκταση εφαρμογής

1.Στις διατάξεις του Μέρους Α΄ υπάγονται οι μόνιμοι και δόκιμοι πολιτικοί υπάλληλοι: α. του Δημοσίου, β. ... γ... δ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ζ ΜΟΝΙΜΑ ΣΤΕΛΕΧΗ ΤΩΝ ΕΝΟΠΛΩΝ ΔΥΝΑΜΕΩΝ ΚΑΙ ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ, ΤΟΥ ΠΥΡΟΣΒΕΣΤΙΚΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΛΙΜΕΝΙΚΟΥ ΣΩΜΑΤΟΣ

Άρθρο 50 Βασικός μισθός

1. Ο μηνιαίος βασικός μισθός όλων των βαθμών της κλίμακας της ιεραρχίας των μόνιμων στελεχών των Ενόπλων Δυνάμεων, της Ελληνικής Αστυνομίας, του Πυροσβεστικού και του Λιμενικού Σώματος καθορίζεται με βάση το βασικό μισθό του βαθμού του Ανθυπολοχαγού και αντιστοίχων, ο οποίος πολλαπλασιάζεται με τους παρακάτω συντελεστές και στρογγυλοποιείται στην πλησιέστερη μονάδα ευρώ. 2. Οι συντελεστές προσδιορισμού των βασικών μισθών της παραγράφου 1 είναι οι εξής:.....». Ο βασικός μισθός του βαθμού του Ανθυπολοχαγού αναπροσαρμόστηκε στη συνέχεια με το άρθρο 5 περ. β΄ του Κεφαλαίου Β΄ του ν.3670/2008 (Α΄117).

13. Στα άρθρα 1, 2, 11, 15 και 27 του Μέρους Β΄ της Παραγράφου Δ της Υποπαραγράφου Δ9 «Δαπάνες μετακινούμενων εντός και εκτός Επικρατείας» του ν.4336/2015 «Συνταξιοδοτικές διατάξεις- Κύρωση του Σχεδίου Σύμβασης Οικονομικής Ενίσχυσης από τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Σταθερότητας και ρυθμίσεις για την υλοποίηση της Συμφωνίας Χρηματοδότησης» (Α΄94) προβλέπεται ότι:

«Άρθρο 1 Ορισμοί

Για τους σκοπούς του παρόντος νόμου, οι πιο κάτω όροι έχουν την ακόλουθη έννοια: 1. Δαπάνες μετακίνησης: τα ποσά που αναγνωρίζει ο φορέας για: α. τα

⁵ Ιδιαίτερες, μισθολογικού χαρακτήρα, ρυθμίσεις για τους αξιωματικούς, ανθυπασπιστές και μονίμους και εθελοντές οπλίτες των ενόπλων δυνάμεων και των σωμάτων ασφαλείας περιελήφθησαν, αρχικώς, στις διατάξεις του άρθρου 2 παρ. 5 του ν. 754/1978 (Α΄ 17). Στη συνέχεια, με τις διατάξεις του ν. 1643/1986 (Α΄ 126), που επικαλείται το ΥΕΘΑ στο από 11-3-2021 έγγραφό του, επιχειρήθηκε η αναμόρφωση του μισθολογικού καθεστώτος των στρατιωτικών των ενόπλων δυνάμεων και των αντιστοίχων της Ελληνικής Αστυνομίας και του Λιμενικού Σώματος και η εισαγωγή ενός μισθολογίου αποκλειστικής για αυτούς εφαρμογής εκτεταμένες αλλαγές του οποίου επήλθαν στη συνέχεια με τον ν. 2448/1996 (Α΄ 279).

έξοδα κίνησης, β. τα έξοδα διανυκτέρευσης, γ. την ημερήσια αποζημίωση, δ... και ε. 2... 3... 4. *Ημερήσια αποζημίωση*: το χρηματικό ποσό, το οποίο καταβάλλεται στον μετακινούμενο για την κάλυψη κυρίως των εξόδων διατροφής, κατά τη μετακίνηση και παραμονή του εκτός έδρας.

Άρθρο 2 Πεδίο εφαρμογής

Στις διατάξεις του παρόντος νόμου υπάγονται οι μετακινούμενοι με οποιαδήποτε ιδιότητα, με εντολή φορέα του Δημοσίου, όπως αυτός ορίζεται στην παρ. στ` του άρθρου 14 του ν.4270/2014 (Α` 143),, στο εσωτερικό ή το εξωτερικό, για εκτέλεση ή παροχή υπηρεσίας, ειδική αποστολή, για συμμετοχή σε ημερίδες, διημερίδες, συνέδρια, σεμινάρια, εκπαίδευση και μετεκπαίδευση, καθώς και οι μετατιθέμενοι, αποσπώμενοι ή τοποθετούμενοι.

Άρθρο 11 Ημερήσια αποζημίωση

1. Η ημερήσια αποζημίωση ορίζεται στο ποσό των σαράντα (40) ευρώ, ανεξάρτητα από τη θέση ή το βαθμό του μετακινούμενου. Με την επιφύλαξη της παραγράφου 5⁶ του άρθρου 10 της υποπαραγράφου Δ.9 της παραγράφου Δ του άρθρου 2 του Ν. 4336/2015, ποσά ημερήσιας αποζημίωσης υψηλότερα από αυτό της παρούσας παραγράφου, από όπου και αν προβλέπονται, παύουν να ισχύουν⁷.

Άρθρο 15 Δαπάνες μετακίνησης στελεχών των Ενόπλων Δυνάμεων και των Σωμάτων Ασφαλείας

α. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται ύστερα από πρόταση των Υπουργών Οικονομικών, Εθνικής Άμυνας, Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης (πρώην Δημοσίας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη) και Οικονομίας, Υποδομών, Ναυτιλίας και Τουρισμού (πρώην Ναυτιλίας και Αιγαίου), εντός αποκλειστικής προθεσμίας [εννέα (9) μηνών από την έναρξη ισχύος του παρόντος]⁸, καθορίζονται το ύψος, οι όροι και οι προϋποθέσεις

⁶ Η διάταξη, αφορά τους «τους μετακινούμενους με εντολή του Εθνικού Θεάτρου, του Κρατικού Θεάτρου Βορείου Ελλάδος («Κ.Θ.Β.Ε.») και των Δημοτικών Περιφερειακών Θεάτρων της χώρας («ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.»), (εφεξής θέατρα) σε απόσταση μεγαλύτερη των 50 χιλιομέτρων από την έδρα τους αναγνωρίζονται έξοδα διανυκτέρευσης,», έχει δε αντικατασταθεί με το άρθρο 22 Ν.4483/2017(Α`107).

⁷ Το δεύτερο εδάφιο της παραγράφου 1 αντικαταστάθηκε ως άνω με το άρθρο τρίτο παράγραφος 2 του ν.4405/2016 (Α` 129).

⁸ Η προθεσμία για την έκδοση του προεδρικού αυτού διατάγματος παρατάθηκε αρχικά μέχρι τις 30-6-2017 (με το άρθρο 62 του ν.4430/2016, Α`205), στη συνέχεια μέχρι τις 30-6-2018 (με το άρθρο 36 παρ.6 του ν.4484/2017, Α`110), τις 31-12-2018 (με το άρθρο 65 παρ.1 του ν.4554/2018, Α`130), τις 31-12-2020 (με το άρθρο 55 του ν.4701/2020) και τέλος με το άρθρο 32 του ν.4772/2021 (Α`17) παρατάθηκε μέχρι τις 31-12-2021.

καταβολής των δαπανών μετακίνησης εσωτερικού και η αποζημίωση εκπαίδευσης στα στελέχη των Ενόπλων Δυνάμεων και των Σωμάτων Ασφαλείας. Μέχρι την έκδοση του προεδρικού διατάγματος του προηγούμενου εδαφίου, εξακολουθεί να ισχύει το υφιστάμενο νομοθετικό πλαίσιο που καθορίζει τον τρόπο αποζημίωσης των μετακινήσεων των ανωτέρω στελεχών. Στην περίπτωση μη έκδοσης του ως άνω προεδρικού διατάγματος, εντός της ανωτέρω προθεσμίας, εφαρμογή έχουν οι διατάξεις του παρόντος νόμου .

Άρθρο 27 Κατάργηση διατάξεων

Από την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου καταργούνται τα άρθρα 1 έως 24 και 32 του ν.2685/1999 (Α΄35) με την επιφύλαξη της παρ.4 του άρθρου 23 του παρόντος, καθώς και κάθε άλλη γενική ή ειδική διάταξη που αντίκειται στις διατάξεις του νόμου αυτού ή ρυθμίζει διαφορετικά τα θέματα που διέπονται από αυτόν, καθώς και οι κατ' εξουσιοδότηση αυτών εκδοθείσες υπουργικές αποφάσεις.»

14. Στο ν.4270/2014 «Αρχές δημοσιονομικής διαχείρισης και εποπτείας (ενσωμάτωση της Οδηγίας 2011/85/ΕΕ) - δημόσιο λογιστικό και άλλες διατάξεις» Α΄ 143, στο άρθρο 14, στην παράγραφο στ', στην οποία η παραπάνω διάταξη του άρθρου 2 του ν. 4336/2015 παραπέμπει, ορίζεται ότι: «στ. Κεντρική Διοίκηση ή Δημόσιο ή Κράτος: περιλαμβάνει την Προεδρία της Δημοκρατίας, τα Υπουργεία και τις Αποκεντρωμένες Διοικήσεις, καθώς και τις Ανεξάρτητες Αρχές που δεν έχουν νομική προσωπικότητα.»

15. Στο άρθρο 65 παρ.1 του ν.4554/2018 (Α΄130) προβλέπεται ότι: «1.α.Η προθεσμία του άρθρου 15 του Κεφαλαίου Β της υποπαραγράφου Δ9 της παρ. Δ΄ του άρθρου 2 του ν.4336/2015(Α΄94), όπως παρατάθηκε με το άρθρο 62 του ν.4430/2016 (Α΄205) και την παρ.6 του άρθρου 36 του ν.4484/2017(Α΄110) παρατείνεται μέχρι την 31.12.2018. Η παρούσα διάταξη ισχύει από 1.7.2018. β.....γ. Έως την έκδοση του προεδρικού διατάγματος του άρθρου 15 του Κεφαλαίου Β` της υποπαραγράφου Δ9 της παρ. Δ` του άρθρου 2 του ν. 4336/2015, για τον καθορισμό του τρόπου, του ύψους των όρων και προϋποθέσεων των δαπανών μετακίνησης των στελεχών των Ενόπλων Δυνάμεων και των Σωμάτων Ασφαλείας εφαρμόζεται το νομοθετικό καθεστώς που ίσχυε κατά τις 31.12.2015. Η παρούσα διάταξη ισχύει από 1.1.2016.»

16. Στο άρθρο 7 του ν.4354/2015 «Διαχείριση των μη εξυπηρετούμενων δανείων, μισθολογικές ρυθμίσεις και άλλες επείγουσες διατάξεις εφαρμογής της συμφωνίας δημοσιονομικών στόχων και διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων» (Α'176), προβλέπεται ότι:

«ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑΣ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ, Μισθολογικές ρυθμίσεις των υπαλλήλων του Δημοσίου,....

Άρθρο 7 Πεδίο εφαρμογής

1. Στις διατάξεις του παρόντος υπάγονται οι μόνιμοι και δόκιμοι πολιτικοί δημόσιοι υπάλληλοι καθώς και οι υπάλληλοι με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου και ορισμένου χρόνου: α) των φορέων της περίπτωσης στ΄ της παρ. 1 του άρθρου 14 του ν.4270/2014 (Α΄ 143), β.....ιη.....2.Δεν υπάγονται στις διατάξεις του παρόντος: α)....γ) οι κατηγορίες υπαλλήλων ή λειτουργών που ορίζονται στις διατάξεις του Μέρους Β΄ του ν.3205/2003 (Α΄297), όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει, καθώς και οι εν γένει αμειβόμενοι με ειδικά μισθολόγια, με την επιφύλαξη των διατάξεων των άρθρων 15 και 28⁹ δ)....στ)....».

17. Στα άρθρα 123 παρ.1, 124, 125, 127 και 160 του ν.4472/2017 «Συνταξιοδοτικές διατάξεις Δημοσίου και τροποποίηση διατάξεων του ν.4387/2016, μέτρα εφαρμογής των δημοσιονομικών στόχων και μεταρρυθμίσεων, μέτρα κοινωνικής στήριξης και εργασιακές ρυθμίσεις, Μεσοπρόθεσμο Πλαίσιο Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2018-2021 και λοιπές διατάξεις» (Α΄74), προβλέπεται ότι:

«ΣΤ΄ Μέρος Μισθολογικές ρυθμίσεις ειδικών κατηγοριών λειτουργών και υπαλλήλων του Δημοσίου, ν.π.δ.δ. και ν.π.ι.δ, καθώς και των στελεχών των ενόπλων δυνάμεων και αντιστοίχων της Ελληνικής Αστυνομίας, του Πυροσβεστικού και Λιμενικού Σώματος – Ελληνικής Ακτοφυλακής.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄

Άρθρο 123 Πεδίο εφαρμογής

Στις διατάξεις του παρόντος νόμου υπάγονται: 1.Τα Στελέχη των Ενόπλων Δυνάμεων και αντιστοίχων της Ελληνικής Αστυνομίας και του Πυροσβεστικού και Λιμενικού Σώματος – Ελληνικής Ακτοφυλακής 2....3...4...5...6...7...

⁹ Αναφέρονται στην οικογενειακή παροχή και στο ανώτατο όριο αποδοχών, αντίστοιχα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β` ΣΤΕΛΕΧΗ ΤΩΝ ΕΝΟΠΛΩΝ ΔΥΝΑΜΕΩΝ ΚΑΙ ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΥΡΟΣΒΕΣΤΙΚΟΥ ΚΑΙ ΛΙΜΕΝΙΚΟΥ ΣΩΜΑΤΟΣ-ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΚΤΟΦΥΛΑΚΗΣ προβλέπεται ότι:

Άρθρο 124 Κατηγορίες μισθολογικής κατάταξης

Για τη μισθολογική κατάταξη των μονίμων στελεχών των Ενόπλων Δυνάμεων και των Σωμάτων Ασφαλείας δημιουργούνται τέσσερις (4) κατηγορίες, ... Οι κατηγορίες αυτές διακρίνονται ως εξής: Α....Δ....

Άρθρο 125 Βασικός μισθός

Οι μηνιαίοι βασικοί μισθοί όλων των ως άνω στελεχών ανά κατηγορία κατάταξης διαμορφώνονται ως εξής:....

Άρθρο 127 Επιδόματα

Πέρα από το βασικό μισθό του προηγούμενου άρθρου παρέχονται και τα εξής επιδόματα και παροχές κατά μήνα: Α...Κ Πέρα από τα επιδόματα, παροχές και αποζημιώσεις που προβλέπονται από τις διατάξεις του άρθρου αυτού, όλες οι άλλες παροχές, επιδόματα και αποζημιώσεις με οποιαδήποτε ονομασία, που προβλέπονται από άλλες γενικές ή ειδικές διατάξεις καταργούνται.

Άρθρο 160 Καταργούμενες διατάξεις

Από την έναρξη ισχύος των διατάξεων του παρόντος νόμου καταργούνται οι διατάξεις: α) των άρθρων 15, 34 ως 44 και 46 έως 54 του ν.3205/2003 β)....γ).....δ)....ε).....στ)....ζ).....η).....θ) Κάθε άλλη γενική ή ειδική διάταξη κατά το μέρος που αντίκειται στις διατάξεις του παρόντος ή κατά το μέρος που ρυθμίζει με διαφορετικό τρόπο τα θέματα που διέπονται από αυτόν».

Ερμηνεία και εφαρμογή διατάξεων

Από τις προαναφερόμενες διατάξεις, ερμηνευόμενες αυτοτελώς αλλά και σε συνδυασμό μεταξύ τους, ενόψει και όλου του νομικού πλαισίου εντός του οποίου εντάσσονται, του σκοπού που εξυπηρετούν και την υπαγωγή σ' αυτές των πραγματικών περιστατικών που τίθενται υπόψη του Τμήματος από την ερωτώσα Υπηρεσία, συνάγονται τα ακόλουθα:

18. Η Σχολή Εθνικής Άμυνας (στο εξής και Σ.ΕΘ.Α) και η Ανώτατη Διακλαδική Σχολή Πολέμου (στο εξής και Α.Δι.Σ.ΠΟ) αποτελούν υπηρεσίες του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας επιμορφωτικού χαρακτήρα¹⁰ και ειδικότερα:

¹⁰ ΣΤΕ 3942/1998.

Η Σ.ΕΘ.Α έχει ως σκοπό την επιμόρφωση στις Αμυντικές Σπουδές των αξιωματικών των Ενόπλων Δυνάμεων, των Σωμάτων Ασφαλείας (Ελληνικής Αστυνομίας και Πυροσβεστικού Σώματος) και του Λιμενικού Σώματος, καθώς και υπαλλήλων διαφόρων κατηγοριών, μεταξύ των οποίων και δημοσίων, ώστε, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους, να είναι ικανοί επιτελείς στον χειρισμό θεμάτων Εθνικής Άμυνας. Τα πρόσωπα αυτά (αξιωματικοί και υπάλληλοι), ανεξάρτητα από τον τρόπο παρακολούθησης των σπουδών τους, με κανονική φοίτηση στη Σχολή ή με αλληλογραφία, θεωρούνται σπουδαστές της Σχολής, με τη διαφορά ότι στην πρώτη περίπτωση, σε αντίθεση με τη δεύτερη, θεωρούνται ότι ανήκουν στη δύναμη της Σχολής.

Η Α.ΔΙ.Σ.ΠΟ έχει ως σκοπό την παροχή διακλαδικής εκπαίδευσης επιχειρησιακού και στρατηγικού επιπέδου καθώς και επιμόρφωσης σε βασικά θέματα γεωπολιτικής σε ανώτερους αξιωματικούς των τριών κλάδων και των Κοινών Σωμάτων των Ενόπλων Δυνάμεων (Στρατού, Αεροπορίας και Ναυτικού), σε αξιωματικούς της Ελληνικής Αστυνομίας, του Πυροσβεστικού Σώματος και του Λιμενικού Σώματος - Ελληνικής Ακτοφυλακής, καθώς και σε αξιωματικούς ξένων κρατών.

19. Με τις παραπάνω γενικού περιεχομένου εξουσιοδοτικές διατάξεις του ν.1502/1950, όπως αντικαταστάθηκαν με το ν.δ.376/1969, προβλέφθηκε ο καθορισμός, με κοινές αποφάσεις των Υπουργών Εθνικής Άμυνας και Οικονομικών, αποζημίωσης, μεταξύ άλλων, και για τους στρατιωτικούς που μετακινούνται προς φοίτηση ή εκπαίδευση σε Σχολές ή Κέντρα Εκπαίδευσης, ενώ, με τις ειδικές διατάξεις του άρθρου 1 του ν.δ.65/1968, όπως αντικαταστάθηκε με το ν.3648/2008, προβλέφθηκε η χορήγηση μηνιαίου επιδόματος στους σπουδαστές της Σχολής Εθνικής Άμυνας και της Ανώτατης Διακλαδικής Σχολής Πολέμου, για την αντιμετώπιση των πρόσθετων δαπανών στις οποίες υποβάλλονται κατά τη διάρκεια της φοίτησής τους, το ύψος του οποίου εξουσιοδοτήθηκαν να καθορίσουν με απόφασή τους οι Υπουργοί Οικονομίας και Οικονομικών και Εθνικής Άμυνας.

20. Με τη με αριθμό 2012186/1255/0022/15-7-1993 Απόφαση των Υπουργών Εθνικής Άμυνας και Οικονομικών, που εκδόθηκε δυνάμει των παραπάνω εξουσιοδοτικών διατάξεων, για τους στρατιωτικούς που μετακινούνται για φοίτηση σε Σχολές και Κέντρα Εκπαίδευσης που λειτουργούν σε άλλες φρουρές, καθορίστηκε αποζημίωση σε διάφορα ποσοστά, επί του βασικού

μισθού και της αναλογούσας σε αυτόν Α.Τ.Α. από 1-5-1984, ανάλογα με την οικογενειακή τους κατάσταση (άρθρο 1 παρ. 1), μειούμενη στο μισό σε περίπτωση παροχής στέγης (άρθρο 3 παρ. 1), ενώ ειδικά για τους σπουδαστές της Σχολής Εθνικής Άμυνας (στρατιωτικούς και τους δημοσίους υπαλλήλους) μηνιαίο επίδομα, με τα αναφερόμενα εκεί ποσοστά επί του εκάστοτε βασικού τους μηνιαίου μισθού, συν την αναλογούσα σε αυτόν Α.Τ.Α (άρθρο 2 παρ. 1), υπό την προϋπόθεση όμως, της μη καταβολής σε αυτούς αποζημίωσης εκπαίδευσης, την οποία δικαιούνται και οι μετακινούμενοι για φοίτηση από απόσταση άνω των 25 χλμ. δημόσιοι υπάλληλοι.

21. Στη συνέχεια, με τη με αριθμό Φ.840/3/128672/31-3-2014 Απόφαση των Αναπληρωτών Υπουργών Οικονομικών και Εθνικής Άμυνας υπήχθησαν στο ρυθμιστικό πεδίο της προαναφερόμενης από 15-7-1993 Απόφασης και οι σπουδαστές της Ανώτατης Διακλαδικής Σχολής Πολέμου.

22. Με τις προαναφερόμενες διατάξεις του ν.4336/2015 (Μέρος Β, Παράγραφος Δ, Υποπαράγραφος Δ9, άρθρο 2), στο πλαίσιο εξορθολογισμού και απλούστευσης των προβλέψεων για την ομαλότερη λειτουργία των μετακινήσεων, εντός και εκτός Επικρατείας, των λειτουργιών και υπαλλήλων του δημόσιου τομέα και εκσυγχρονισμού του υφιστάμενου θεσμικού πλαισίου, προκειμένου αυτό να ανταπεξέλθει στις σύγχρονες ανάγκες λειτουργίας της δημόσιας Διοίκησης, να εξαλειφθούν ανισότητες και στρεβλώσεις που υπήρχαν και να περιοριστούν οι ευκαιρίες για σπατάλη του δημοσίου χρήματος, θεσμοθετήθηκαν σε ενιαία βάση οι προϋποθέσεις μετακίνησης των παραπάνω προσώπων και περιγράφονται αναλυτικά και με αντικειμενικό για όλους τρόπο οι καταβαλλόμενες παροχές για κάλυψη των σχετικών δαπανών (βλ. αιτιολογική έκθεση του νόμου αυτού).

Στο πλαίσιο αυτό, αλλά και με βάση την αρχή της οικονομικότητας που επιβάλλει την εκπλήρωση των σκοπών των δημοσίων φορέων με την κατά το δυνατόν ελάχιστη επιβάρυνση του προϋπολογισμού τους¹¹, στο άρθρο 1 του Κεφαλαίου Α΄ της Υποπαραγράφου Δ9 του ως άνω νόμου, παρουσιάζονται με σαφή και μόνιμο τρόπο οι βασικές έννοιες, όπως δαπάνες μετακίνησης, έξοδα κίνησης, διανυκτέρευσης, ημερήσια αποζημίωση κλπ για να αποφεύγονται τυχόν ερμηνευτικές διαφωνίες μεταξύ των διαφόρων υπηρεσιών, ενώ στο

¹¹ Πράξη 19/2016 ΕΣ Τμήμα Ι, ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ.

άρθρο 2 ορίζεται ότι στο πεδίο εφαρμογής των διατάξεων του νόμου αυτού υπάγονται, μεταξύ άλλων, οι μετακινούμενοι με οποιοδήποτε ιδιότητα, με εντολή φορέα του Δημοσίου, όπως αυτός ορίστηκε στην παράγραφο στ' του άρθρου 14 του ν.4270/2014, μεταξύ άλλων, και για συμμετοχή σε ημερίδες, διημερίδες, συνέδρια, σεμινάρια, εκπαίδευση και μετεκπαίδευση, δηλαδή για επιμορφωτικούς σκοπούς.

Περαιτέρω, στο άρθρο 11 του ν.4336/2015, προκειμένου να υπάρξει εναρμόνιση με τη σύγχρονη πραγματικότητα, η ημερήσια αποζημίωση καθορίζεται στο ποσό των σαράντα (40) ευρώ και ορίζεται ρητά ότι ποσά υψηλότερα από αυτό από όπου και αν προβλέπονται παύουν να ισχύουν, στο δε άρθρο 27 περιέχεται γενική καταργητική ρήτρα των προγενέστερων διατάξεων για τις μετακινήσεις του ν.2685/1999 (άρθρα 1 έως 24 και 32) και των υπουργικών αποφάσεων που είχαν εκδοθεί κατ' εξουσιοδότησή του, καθώς και κάθε άλλης γενικής ή ειδικής διάταξης που αντίκειται στις διατάξεις του εν λόγω νόμου (4336/2015) ή ρυθμίζει με διαφορετικό τρόπο τα θέματα που διέπονται από αυτόν.

Στην έννοια, εξάλλου, του φορέα του Δημοσίου κατά τη ρητή διάταξη της παραγράφου στ' του άρθρου 14 του ν.4270/2014, στο οποίο παραπέμπει η παραπάνω διάταξη, περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, και τα Υπουργεία.

23. Σε συνέχεια των ως άνω παραδοχών, κοινά αποδεκτών από το σύνολο των μελών του Τμήματος, κατά την ομόφωνη γνώμη του, όσον αφορά τους σπουδαστές της Σχολής Εθνικής Άμυνας, οι οποίοι έχουν την ιδιότητα του δημοσίου πολιτικού υπαλλήλου, οι διατάξεις του άρθρου 1 του ν.δ.65/1968, όπως έχουν τροποποιηθεί, και οι αντίστοιχες διατάξεις της Κ.Υ.Α με αριθμό 2012186/1255/0022/15-7-1993, έχουν καταργηθεί με το άρθρο 27 του μεταγενέστερου ν.4336/2015, με τις διατάξεις των άρθρων 1 έως 11 του οποίου ρυθμίζονται ειδικά, μεταξύ άλλων, και οι παροχές γενικά (έξοδα και αποζημίωση) που δικαιούνται οι μετακινούμενοι για επιμορφωτικούς σκοπούς δημόσιοι υπάλληλοι και επομένως και για φοίτηση στην παραπάνω Σχολή Εθνικής Άμυνας.

24. Περαιτέρω, όσον αφορά την ισχύ των αυτών ως άνω διατάξεων για τους στρατιωτικούς των Ενόπλων Δυνάμεων, σπουδαστές των Σχολών Εθνικής Άμυνας και της Ανώτατης Διακλαδικής Πολέμου, που αφορά το ερώτημα, διατυπώθηκαν οι ακόλουθες γνώμες.

25. Κατά την πλειοψηφήσασα γνώμη, που απαρτίσθηκε από τους: Ευγενία Βελώνη, Αντιπρόεδρο Ν.Σ.Κ και Πρόεδρο του Τμήματος, Ανδρέα Ανδρουλιδάκη, Στυλιανή Χαριτάκη, Δήμητρα Κεφάλα, Κωνσταντίνα Χριστοπούλου, Χριστίνα Διβάνη, Κωνσταντίνο Ζαμπάρα, Θεόδωρο Ράππη, Παρασκευά Χρυσοστομίδα και Φωτεινή Δεδούση, Νομικούς Συμβούλους του Κράτους (**ψήφοι 10**), προς την οποία συντάχθηκε και η εισηγήτρια, Ζωή Μαυρίδου, Πάρεδρος ΝΣΚ, (γνώμη χωρίς ψήφο), από τη γραμματική ερμηνεία των ειδικών διατάξεων του άρθρου 15 του αυτού ν.4336/2015 και αυτών της παραγράφου 1γ του άρθρου 65 του ν.4554/2018, συνάγεται με σαφήνεια ότι ο νομοθέτης για τους στρατιωτικούς των Ενόπλων Δυνάμεων, σε αντίθεση με τις γενικές ως άνω προβλέψεις του ν. 4336/2015 για τους δημοσίους υπαλλήλους, επιφυλάχθηκε να καθορίσει με προεδρικό διάταγμα το ύψος, τους όρους και τις προϋποθέσεις καταβολής των δαπανών μετακίνησης εσωτερικού και της αποζημίωσης εκπαίδευσης που δικαιούνται «μετακινούμενοι» για φοίτηση ή εκπαίδευσή τους, ως μεταβατικό δε μέτρο μέχρι την έκδοση του διατάγματος αυτού διατήρησε το υφιστάμενο κατά την 31-12-2015 νομοθετικό πλαίσιο που καθορίζει τον τρόπο αποζημίωσης των «μετακινήσεων» των ανωτέρω στρατιωτικών (βλ. αιτιολογική έκθεση επί της σχετικής προσθήκης – τροπολογίας), μη διακρίνοντας μεταξύ επιδόματος ή αποζημίωσης, δεδομένου ότι αμφότερα, ανεξαρτήτως ονομασίας, έχουν σκοπό την κάλυψη των πρόσθετων επιβαρύνσεων που προκύπτουν από τις «κινήσεις» των στρατιωτικών για φοίτηση, γι' αυτό και καταβάλλονται εναλλακτικά βάσει των ειδικότερων προϋποθέσεων που ορίζουν οι διατάξεις των Κ.Υ.Α με αριθμούς 2012186/1255/0022/15-7-1993 και Φ.840/3/128672/31-3-2014.

Για την έκδοση του παραπάνω διατάγματος καθορίστηκε καταρχήν αποκλειστική προθεσμία εννέα μηνών από την έκδοση του ν.4336/2015, η προθεσμία όμως αυτή, η οποία άμεσα συναρτάται με το νομικό πλαίσιο που θα εφαρμοστεί για τις προαναφερόμενες παροχές, κατόπιν αλληπάλληλων παρατάσεων, παρατάθηκε εκ νέου, με τη διάταξη του άρθρου 32 του ν.4772/2021, μέχρι την 31-12-2021, χωρίς πάντως με τις σχετικές για τις παρατάσεις διατάξεις να θεσπιστεί ουσιαστική ρύθμιση (τροποποιητική ή καταργητική) που να αφορά τις επίμαχες παροχές.

26. Την προαναφερόμενη ημερομηνία (31-12-2015) για τις δαπάνες μετακίνησης εσωτερικού και την αποζημίωση εκπαίδευσης των στρατιωτικών των Ενόπλων Δυνάμεων, σπουδαστών της Σ.ΕΘ.Α και της Α.Δι.Σ.ΠΟ, ίσχυαν οι διατάξεις του άρθρου 1 του ν.δ.65/1968, όπως έχουν τροποποιηθεί με το άρθρο 16 του ν.3648/2008, καθώς και οι διατάξεις των Κ.Υ.Α με αριθμούς 2012186/1255/0022/15-7-1993 και Φ.840/3/128672/31-3-2014.

27. Κατάργηση των διατάξεων αυτών δεν επήλθε με τις μισθολογικού χαρακτήρα διατάξεις του άρθρου 127 παρ. Κ του ν.4472/2017, αφενός μεν λόγω της αδιάσπικτης μεταβατικού χαρακτήρα διάταξης του άρθρου 15 του ν.4336/2015, αφετέρου δε διότι οι προαναφερόμενες διατάξεις του ν. 4472/2017 αφορούν άλλου είδους παροχές, επιδόματα και αποζημιώσεις και όχι τις προβλεπόμενες στο ν.4336/2015 δαπάνες μετακίνησης και την αποζημίωση εκπαίδευσης (βλ. σχετικά και την με αριθμό οικ.2/52259/ΔΕΠ/19-7-2017 απόφαση – ερμηνευτική εγκύκλιο του Αναπληρωτή Υπουργού Οικονομικών) .

28. Κατά συνέπεια, δεδομένης της παράτασης της προθεσμίας έκδοσης του προβλεπόμενου στο άρθρο 15 του ν.4336/2015 προεδρικού διατάγματος μέχρι 31-12-2021 και της, κατά συνέπεια τούτου, ισχύος των διατάξεων του άρθρου 1 του ν.δ.65/1968, όπως έχουν τροποποιηθεί με το άρθρο 16 του ν.3648/2008, καθώς και των Κ.Υ.Α με αριθμούς 2012186/1255/0022/15-7-1993 και Φ.840/3/128672/31-3-2014, οι στρατιωτικοί των Ενόπλων Δυνάμεων, σπουδαστές της Σ.ΕΘ.Α και της Α.Δι.Σ.ΠΟ, κατά τη γνώμη αυτή, δικαιούνται των από τις προβλεπόμενες στις τελευταίες διατάξεις παροχών, με τους όρους και τις προϋποθέσεις που αυτές θέτουν.

29. Κατά τη μειοψηφήσασα γνώμη των Μαρίας Σπάσου και Κωνσταντίνου Γεωργιάδη, Νομικών Συμβούλων του Κράτους (**ψηφοί 2**), προς την οποία συντάχθηκε και ο εισηγητής, Νικόλαος Δημητρακόπουλος, Πάρεδρος ΝΣΚ (γνώμη χωρίς ψήφο), με το ν.4472/2017, στις διατάξεις του οποίου υπάγονται, μεταξύ άλλων, και τα στελέχη των Ενόπλων Δυνάμεων (Μέρος ΣΤ΄, άρθρο 127), στο πλαίσιο εξορθολογισμού των αποδοχών του προσωπικού που αμείβεται σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου αυτού, είτε με τη συγχώνευση ορισμένων επιδομάτων, είτε με την κατάργηση άλλων που στερούνταν στην πραγματικότητα δικαιολογητικού λόγου χορήγησης (βλ. αιτιολογική έκθεση του ν.4472/2017 και ΣτΕ 852-5/2019), ορίστηκαν περιοριστικά τα παρεχόμενα

κατά μήνα επιδόματα και κάθε είδους παροχές και αποζημιώσεις (όπως π.χ. το επίδομα και οι αποζημιώσεις, που προβλέπονται στις διατάξεις των περιπτώσεων Ζ, Η, Θ και Ι του άρθρου 127) και καταργήθηκαν ρητά (περίπτωση Κ του ίδιου άρθρου) όλες οι προβλεπόμενες από άλλες γενικές ή ειδικές διατάξεις παροχές με οποιαδήποτε ονομασία και από οποιαδήποτε πηγή (βλ. ΝΣΚ 81/2019). Η διάταξη αυτή, όπως προκύπτει από το γράμμα της, δεν αφορά μόνο σε παροχές, επιδόματα και αποζημιώσεις μισθολογικού χαρακτήρα, αλλά και σε όλα γενικά τα επιδόματα και τις αποζημιώσεις, με οποιαδήποτε ονομασία, που προβλέπονται από άλλες γενικές ή ειδικές διατάξεις. Συνεπώς, αφορά και στην επίμαχη αποζημίωση εκπαίδευσης και το επίδομα.

Περαιτέρω, στο κείμενο της διάταξης του εδ. γ' της παρ. 1 του άρθρου 65 του ν.4554/2018, το οποίο τιτλοφορείται *«Ρυθμίσεις για τη μετακίνηση των στελεχών των Ενόπλων Δυνάμεων και των Σωμάτων Ασφαλείας και τροποποίηση του άρθρου 22 του ν.4354/2015»*, ορίζεται το νομοθετικό καθεστώς που εφαρμόζεται για τον καθορισμό του τρόπου, του ύψους και των όρων και προϋποθέσεων των δαπανών μετακίνησης των στελεχών των Ενόπλων Δυνάμεων και των Σωμάτων Ασφαλείας, μέχρι να εκδοθεί το προεδρικό διάταγμα που προβλέπεται στο άρθρο 15 του Κεφαλαίου Β' της υποπαραγράφου Δ9 της παρ. Δ' του άρθρου 2 του ν.4336/2015. Η συγκεκριμένη διάταξη δεν αναφέρει την επίμαχη αποζημίωση εκπαίδευσης και δεν ορίζει το νομοθετικό καθεστώς που εφαρμόζεται για τον καθορισμό του τρόπου, του ύψους και των όρων και προϋποθέσεων χορήγησής της.

Σημειώνεται συναφώς ότι στο κείμενο της διάταξης του εδ. α' του άρθρου 15 του Κεφαλαίου Β' της υποπαραγράφου Δ9 της παρ. Δ' του άρθρου 2 του ν. 4336/2015, οι δαπάνες μετακίνησης εσωτερικού διακρίνονται σαφώς από την αποζημίωση εκπαίδευσης, αφού ορίζεται ότι *«Με προεδρικό διάταγμα, ...καθορίζονται το ύψος, οι όροι και οι προϋποθέσεις καταβολής των δαπανών μετακίνησης εσωτερικού και η αποζημίωση εκπαίδευσης...»*.

Εξάλλου, η ως άνω αποζημίωση και το επίδομα, δεν μνημονεύονται σε καμία νομοθετική διάταξη μετά την ισχύ του ν.4472/2017 (ούτε στο άρθρο 32 του ν. 4772/2021, με το οποίο απλά παρατάθηκε μέχρι τις 31-12-2021, η προθεσμία που προβλέπεται στο πρώτο εδάφιο του άρθρου 15 της Υποπαραγράφου Δ9 της Παραγράφου Δ' του άρθρου 2 του ν.4336/2015).

30. Κατ' ακολουθία τούτων κατά τη γνώμη αυτή, οι διατάξεις του άρθρου 1 του ν.δ.65/1968, όπως έχουν τροποποιηθεί, και οι κοινές αποφάσεις των Υπουργών Εθνικής Άμυνας και Οικονομικών, οι οποίες εκδόθηκαν κατ' εξουσιοδότηση των παραπάνω διατάξεων, με αριθμούς 2012186/1255/0022/15-7-1993 και Φ.840/3/128672/Σ.574/31-3-2014, αντίστοιχα, δεν εξακολουθούν να ισχύουν, ως προς τους στρατιωτικούς, αλλά έχουν καταργηθεί, ως προς αυτούς, δυνάμει της διάταξης της περίπτωσης Κ του Μέρους ΣΤ' του Κεφαλαίου Α' του ν. 4472/2017.

Ενόψει δε της αποφαιτικής αυτής απάντησης, κατά τη γνώμη αυτή, παρέλκει η εξέταση του δεύτερου σκέλους του ερωτήματος, αναφορικά με τον τρόπο υπολογισμού των παραπάνω παροχών.

31. Εξάλλου, ως προς το ειδικότερο ζήτημα της βάσης υπολογισμού των παραπάνω παροχών τις οποίες, κατά τη γνώμη που πλειοψήφησε, δικαιούνται, υπό τις οριζόμενες στο άρθρο 15 του ν.4336/2015 προϋποθέσεις και στα οριζόμενα στην από 2-7-1993 Κ.Υ.Α ποσοστά, οι στρατιωτικοί, σπουδαστές της Σ.ΕΘ.Α και της Α.Δι.Σ.ΠΟ, διατυπώθηκαν δύο γνώμες:

Κατά την πλειοψηφήσασα γνώμη που απαρτίστηκε από τους: Ευγενία Βελώνη Αντιπρόεδρο ΝΣΚ και Πρόεδρο του Τμήματος, Ανδρέα Ανδρουλιδάκη, Στυλιανή Χαριτάκη, Δήμητρα Κεφάλα, Κωνσταντίνα Χριστοπούλου, Χριστίνα Διβάνη, Κων/νο Ζαμπάρα και Θεόδωρο Ράππη, Νομικούς Συμβούλους **(ψήφοι 8)** προς την οποία συντάχθηκε και η εισηγήτρια, Ζωή Μαυρίδου, Πάρεδρος ΝΣΚ (γνώμη χωρίς ψήφο), το μισθολόγιο των στρατιωτικών στις 31-12-2015 ρυθμιζόταν από τον ν.4307/2014 και ειδικότερα από το άρθρο 86 αυτού. Οι διατάξεις όμως αυτές, καθώς και οι προγενέστερες του ν.4093/2012 κρίθηκαν ως αντισυνταγματικές από τότε που ίσχυσαν, με αποφάσεις της Ολομέλειας του ΣΤΕ (με αριθμούς 1125 - 1128/2016 και 2192/2014 - 2196/2014, αντίστοιχα). Μετά την κήρυξη της αντισυνταγματικότητας των νόμων αυτών, αναβίωσαν και ίσχυσαν μέχρι τη θέση σε ισχύ του ν.4472/2017, οι προ του ν.4093/2012 σχετικές διατάξεις του ν.3205/2003 και κατά συνέπεια και ο καθοριζόμενος στο άρθρο 50 του

νόμου αυτού βασικός μισθός, όπως αυτός αναπροσαρμόστηκε στη συνέχεια με το άρθρο 5 περ. β' του Κεφαλαίου Β' του ν.3670/2008 (Α 117)¹².

32. Σε συνέχεια των παραπάνω, με βάση τη γραμματική ερμηνεία της διάταξης του άρθρου 15 του ν.4336/2015, το ρυθμιστικό σκοπό που ο νομοθέτης επεδίωκε με τη θέσπισή της, δεδομένων και, του μεταβατικού χαρακτήρα της, της ρητής πρόβλεψης του άρθρου 65 ν.4554/2018, περί εφαρμογής του νομοθετικού καθεστώτος που ίσχυε κατά την 31-12-2015, αλλά και της μη τροποποίησής του με τους μεταγενέστερους νόμους (άρθρα 55 του ν.4701/2020 και 32 του ν.4772/2021, «*Επιχείρημα εκ της σιωπής του νόμου*»), που επεξέτειναν διαδοχικά την προθεσμία έκδοσης του προβλεπόμενου στο άρθρο 15 του ν.4336/2015 προεδρικού διατάγματος, η αποζημίωση εκπαίδευσης και το μηνιαίο επίδομα που καταβάλλεται στους στρατιωτικούς, σπουδαστές της Σ.ΕΘ.Α και της Α.Δι.Σ.ΠΟ, δεν συνδέεται με το εκάστοτε ισχύον ειδικό μισθολόγιο των προαναφερόμενων υπαλλήλων. Αντίθετα με την προαναφερθείσα διάταξη θεσπίζεται, χωρίς κενά, αμφισημία ή και ασάφεια, πάγια ρύθμιση συναπτόμενη με το κατά τον χρόνο αυτό (2015) ισχύον μισθολογικό καθεστώς των εν λόγω υπαλλήλων. Από την τεκμαιρόμενη αυτή βούληση του νομοθέτη, η οποία εναρμονίζεται με τις θεμελιώδεις αρχές του συστήματος δικαίου, η αποζημίωση εκπαίδευσης και το μηνιαίο επίδομα που καταβάλλεται στους στρατιωτικούς σπουδαστές της Σ.ΕΘ.Α και της Α.Δι.Σ.ΠΟ υπολογίζεται, μετά την κατάργηση της ΑΤΑ, με βάση τον μηνιαίο βασικό μισθό του άρθρου 50 του ν.3205/2003, όπως καθοριζόταν μετά την αναπροσαρμογή του με το άρθρο 5 περ. β' του Κεφαλαίου Β' του ν.3670/2008 (Α' 117) και όχι με αυτό του ν.4354/2015, όπως εσφαλμένα θεωρεί το Υ.ΕΘ.Α. Με τον τελευταίο αυτό νόμο καθορίστηκαν οι μηνιαίες τακτικές αποδοχές (βασικός μισθός, επιδόματα και λοιπές παροχές), των υπαγόμενων στο πεδίο εφαρμογής του υπαλλήλων, στους οποίους δεν υπήχθησαν οι εν γένει αμειβόμενοι με ειδικά μισθολόγια, μεταξύ των οποίων, και τα μόνιμα στελέχη των Ενόπλων Δυνάμεων, που ρητά εξαιρέθηκαν και για τους οποίους ίσχυε το ειδικό μισθολόγιο του ν.4307/2014.

¹² Άρθρο 5 Αναπροσαρμογή βασικών μισθών α).....β) Ανθυπολοχαγού, σε οκτακάσια ογδόντα δύο ευρώ (882 €) από 1.1.2008 και σε οκτακάσια ενενήντα εννέα ευρώ (899 €) από 1.10.2008 (άρθρο 50 παρ. 3 του ν. 3205/2003 και άρθρο 8 παρ. 1 του ν. 3620/2007, ΦΕΚ 276 Α').

33. Κατά τη γνώμη των Νομικών Συμβούλων Παρασκευά Χρυσοστομίδη και Φωτεινής Δεδούση (**ψηφοί 2**), ως βάση υπολογισμού της αποζημίωσης εκπαίδευσης και του μηνιαίου επιδόματος των στελεχών των Ενόπλων Δυνάμεων, σπουδαστών της Σχολής Εθνικής Αμύνης και της Ανώτατης Διακλαδικής Σχολής Πολέμου, πρέπει να ληφθεί ο βασικός μισθός που προβλέπεται στο άρθρο 125 του ν.4472/2017, ισχύον μισθολόγιο για τους στρατιωτικούς, ανάλογα με τη μισθολογική κατάταξη και το μισθολογικό κλιμάκιο του κάθε σπουδαστή (άρθρο 126). Τούτο, διότι ο νομοθέτης με την πρόβλεψη περί εφαρμογής του νομοθετικού καθεστώτος της 31-12-2015, δεδομένης της τότε πρόσφατης ρύθμισής του με τον ν.4307/2014, κατά λογική ερμηνεία ήθελε να ισχύει το εκάστοτε νεώτερο ισχύον μισθολογικό καθεστώς. Μετά δε την κρίση περί αντισυνταγματικότητας των διατάξεων αυτού του τελευταίου νόμου από το ΣτΕ, και την αντικατάστασή του με τον νεώτερό του ν.4472/2017, ορθολογική είναι η εφαρμογή των ισχυουσών διατάξεων του τελευταίου αυτού νόμου και όχι του ν.3205/2003, ο οποίος άλλωστε, καταργήθηκε ρητά με το άρθρο 160 του ν.4472/2017, καθώς θα παρίστατο ανακόλουθο να προβλέπεται ως βάση υπολογισμού της παραπάνω αποζημίωσης ή επιδόματος ο βασικός μισθός του δικαιούχου και ο μισθός αυτός να μην είναι ο βασικός μισθός του μισθολογίου με το οποίο ο ίδιος πράγματι αμείβεται.

Απάντηση

34. Σύμφωνα με τα προεκτεθέντα, στο ερώτημα που υποβλήθηκε, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Α΄ Τμήμα) γνωμοδοτεί:

1) Ομόφωνα, ότι για τους δημόσιους υπαλλήλους, σπουδαστές της Σχολής Εθνικής Αμύνης, οι διατάξεις του άρθρου 1 του ν.δ. 65/1968, όπως έχουν αντικατασταθεί με το άρθρο 16 του ν.3648/2008 καθώς και η Κ.Υ.Α. 2012186/1255/0022/15-7-1993, έχουν καταργηθεί με τις μεταγενέστερες διατάξεις της υποπαραγράφου Δ9 του Μέρους Β΄ του ν.4336/2015, στο ρυθμιστικό πεδίο του οποίου και υπάγονται.

2) Κατά πλειοψηφία, ότι οι παραπάνω διατάξεις εξακολουθούν να ισχύουν για τους στρατιωτικούς των Ενόπλων Δυνάμεων, σπουδαστές της Σχολής Εθνικής Αμύνης και της Ανώτατης Διακλαδικής Σχολής Πολέμου και επομένως αυτοί δικαιούνται αποζημίωσης εκπαίδευσης ή μηνιαίου

επιδόματος, με τις προϋποθέσεις που οι διατάξεις αυτές προβλέπουν και στα οριζόμενα, κατά περίπτωση, ποσοστά.

3) Βάση υπολογισμού των παραπάνω παροχών αποτελεί ο μηνιαίος βασικός μισθός των βαθμών της κλίμακας της ιεραρχίας κάθε σπουδαστή του άρθρου 50 του ν.3205/2003, όπως αυτός καθοριζόταν μετά την αναπροσαρμογή του με το άρθρο 5 περ. β' του Κεφαλαίου Β' του ν.3670/2008.

ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ

Αθήνα, 29.3.2021

Η Πρόεδρος

Ευγενία Βελώνη

Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ

Οι Εισηγητές

Νικ. Δημητρακόπουλος

Πάρεδρος Ν.Σ.Κ

Ζωή Μαυρίδου

Πάρεδρος Ν.Σ.Κ